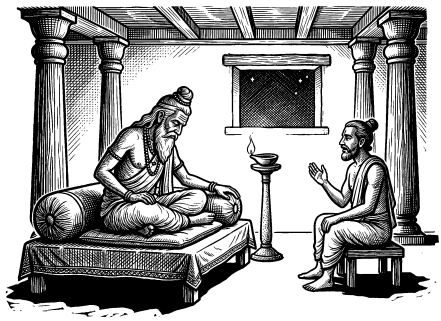

HOOFDSTUK VIJF

Door een spion

De halve zetel

Op een dag kwam de grote rishi Lomasha, die rondtrok over de aarde en door de werelden van de goden, bij het paleis van Indra, want hij wilde de koning van de goden zien. Hij boog voor hem, en hij zag de zoon van Pandu op de halve zetel van Indra zitten. Met verlof van Indra ging de rishi op een voorname zetel zitten, en de rishi's eerden hem. Maar met zijn blik op Arjuna dacht hij: hoe heeft deze Arjuna, een kshatriya, de zetel van Indra bereikt? Wat heeft hij voor goeds gedaan, welke werelden heeft hij gewonnen, dat hij een plaats heeft gekregen die de goden zelf vereren?

Indra wist wat hij dacht. Hij lachte en zei tegen Lomasha: 'Ik zal je antwoorden op wat je in je hart vraagt, brahmaanse rishi. Dit is geen gewone sterveling, al is hij als kshatriya geboren. Hij is mijn zoon, de sterke, bij Kunti geboren, en hij is hier gekomen om wapens, en ook om een andere reden. Ach, herken je in hem de oude rishi niet? Ik zal je zeggen wie hij is en waarom hij hier is. Nara en Narayana, de twee oude rishi's: begrijp goed dat zij het zijn, Hrishikesha en Arjuna, Krishna en hij. Ze zijn beroemd in de drie werelden, en ze zijn voor een doel naar de aarde gekomen. De heilige hermitage die Badari heet, die de goden en de grote rishi's niet kunnen zien, daar bij de bron van de Ganga, waar de siddha's en de charana's komen, daar woonden ze, Vishnu en

Arjuna. Op mijn verzoek zijn die twee stralende helden op aarde geboren, en ze zullen de aarde haar last afnemen.'

Hij keek naar Arjuna, die naast hem op de halve zetel zat. 'Er zijn asura's die Nivatakavacha's heten. Ze zijn overmoedig geworden door een gunst die ze kregen, en ze doen ons kwaad. Trots op hun kracht beramen ze de dood van de goden, en omdat ze die gunst hebben, tellen ze de goden niet meer. Het zijn woeste danava's, zonen van Danu, en ze wonen in Patala, in de werelden onder de aarde. Alle scharen van de goden samen kunnen niet tegen hen op. Maar er is Vishnu, die de asura Madhu doodde en die op aarde Kapila heet, de Onoverwonnene. Met één blik doodde hij lang geleden de zonen van koning Sagara, toen ze tot in de werelden onder de aarde groeven. Hij kan ons, samen met Arjuna, in de strijd een grote dienst bewijzen. Met zijn blik alleen kan Vishnu de Nivatakavacha's en hun gevolg doden, zoals naga's in een groot meer. Maar de doder van Madhu moet je niet om iets kleins wekken: hij is een berg van vuur, en als hij ontwaakt, verbrandt hij de wereld. Arjuna kan het tegen hen allemaal opnemen, en als hij hen in de strijd gedood heeft, gaat de held terug naar de mensen.'

Toen wendde Indra zich weer tot Lomasha. 'Ga jij intussen op mijn verzoek naar de aarde. In het Kamyaka-woud woont de dappere Yudhishthira, die de dharma volgt en zijn woord houdt. Zeg hem van mij: "Wees niet ongerust om Arjuna. Hij komt snel terug als meester van de wapens. Met armen waarvan de kracht niet beproefd is, en zonder de wapens te kennen, kan niemand in de strijd standhouden tegen Bhishma, Drona en de anderen. Arjuna heeft de wapens gekregen, en hij heeft ook de dans, het spel en de zang van de goden grondig geleerd. En jij moet met al je broers de afgelegen tirtha's gaan zien. Als je in de heilige tirtha's hebt gebaad, word je vrij van het kwaad en van de koorts in je hart, en dan zul je, zonder smet en gelukkig, van je rijk genieten." En jij, brahmaan, bescherm hem met de kracht van je ascese als hij over de aarde trekt. Want in de bergvestingen en in de ruige streken wonen altijd woeste rakshasa's: bescherm hem tegen hen.'

Arjuna boog zich eerbiedig naar Lomasha. 'Bescherm Yudhishthira, grote rishi. Laat de koning onder uw bescherming de tirtha's bezoeken, en zorg dat hij de brahmanen giften geeft.'

'Goed,' zei Lomasha tegen hen allebei, en hij ging op weg naar de aarde, naar het Kamyaka-woud. Daar zou hij Yudhishthira vinden, omringd door asceten en door zijn broers.

De bliksem laat iets over

'Wat Arjuna deed, met zijn onmetelijke kracht, is een groot wonder,' zei Janamejaya. 'Brahmaan, wat zei de wijze Dhritarashtra toen hij het hoorde?'

En Vaishampayana vertelde verder.

Koning Dhritarashtra, de zoon van Ambika, hoorde van Vyasa, de grote rishi, dat Arjuna in de wereld van Indra was, en hij zei tegen Sanjaya, zijn wagenmenner en raadsman: 'Ik heb van begin tot eind gehoord wat Arjuna gedaan heeft, Sanjaya. Weet jij het ook? Mijn zoon, die dwaas, denkt alleen aan zijn grove genoegens. Hij is kwaad van zin en slecht van begrip, en hij zal de aarde ontvolken. Een man wiens woorden altijd waar zijn, zelfs als hij schertst, en die Arjuna heeft om voor hem te vechten, zou de drie werelden kunnen winnen. Wie houdt stand tegen Arjuna als hij zijn pijlen afschiet, met weerhaken en scherpe punten, op steen geslepen? Zelfs de Dood niet, die de ouderdom niet kent. Mijn zonen zijn al in de macht van de Dood, nu de strijd met de Pandava's voor hen ligt. Dag en nacht denk ik erover na, en ik zie niemand die met zijn wagen tegen de drager van de Gandiva op kan. Als Drona en Karna tegen hem in het veld komen, of zelfs Bhishma, dan is alles onzeker, en onze overwinning zie ik niet. Karna heeft medelijden en is onachtzaam, de leraar is oud, en Arjuna is woedend, sterk, strijdlustig en vastberaden. Het wordt een verschrikkelijke strijd, want geen van hen is ooit verslagen. Ze kennen allemaal de wapens, het zijn allemaal helden, ze hebben allemaal grote roem, en geen van hen zou heerschappij over alles willen als de prijs een nederlaag was. Vrede komt er pas als zij dood zijn, of Arjuna. Maar wie Arjuna doodt, bestaat niet, en wie hem verslaat ook niet.'

Hij zweeg even en tastte naar de leuning van zijn zetel. 'Hoe zal zijn woede tot rust komen, nu ze tegen mijn dwaze zonen is opgestaan? Bij het rajasuya heeft hij alle koningen van de aarde verslagen. De bliksem die op een bergtop valt, laat er nog iets van over, Sanjaya, maar de pijlen die Arjuna afschiet, laten niets over. Het is me alsof het leger van de Bharata's al aan alle kanten uiteenvalt, van angst voor het geraas van zijn wagen. De Beschikker, die ieder schepsel zijn deel toemeet, heeft hem gemaakt als de Dood, om alles te nemen. Wie kan hem tegenhouden?'

'U hebt gelijk over Duryodhana, koning,' zei Sanjaya. 'De Pandava's zijn vol woede sinds ze zagen hoe Draupadi, hun eigen vrouw, de zaal in werd

gebracht, en sinds ze de harde woorden van Duhshasana en Karna hoorden. Ik denk dat ze niet zullen rusten. U hebt gehoord hoe Arjuna in de strijd met zijn boog Sthanu tevreden heeft gesteld, de god met de elf lichamen. Dat was Shiva zelf, die over alle goden heerst: met het haar in strengen nam hij de dracht aan van een Kirata, een jager uit de bergen, en hij vocht met Arjuna, om hem op de proef te stellen. Daar lieten de hoeders van de wereld zich aan hem zien, omdat hij zich met zijn ascese inspande om wapens te krijgen. Geen andere mens op aarde zou die heersers zo te zien krijgen. De grote god zelf heeft hem niet kunnen breken, al had hij hem met lichaam en al in zijn greep. Geen mens zal hem in de strijd breken.

Uw zonen hebben dit onheil zelf over zich afgeroepen door Draupadi mee te slepen. En toen Duryodhana haar zijn twee dijen liet zien, zei Bhima met trillende lippen: "Je dijen breek ik, schurk, die met de dobbelstenen vals speelt, met mijn knots, zwaar als de bliksem, als de dertien jaar om zijn." De Pandava's zijn de beste strijders, ze kennen elk wapen, en zelfs de goden kunnen hen nauwelijks verslaan. Ik denk dat de zonen van Pritha in de strijd een eind zullen maken aan uw zonen.'

Dhritarashtra boog zich voorover, naar de stem van zijn wagenmenner. 'Wat heeft Karna gedaan, Sanjaya, met zijn harde woorden! Was het niet genoeg vijandschap dat Draupadi de zaal in werd gebracht? Hoe kunnen mijn dwaze zonen nog standhouden, als Duryodhana, hun oudste broer, die ze als een leraar moeten eren, zich niet in toom houdt? Ook naar mij luistert die ongelukkige niet, want hij ziet dat ik blind ben, dat ik me niet kan roeren, dat ik niets merk. En de dwazen die hem raad geven, Karna, de zoon van Subala en de anderen, maken zijn fouten nog groter. De pijlen die Arjuna zomaar afschiet, kunnen mijn zonen al verbranden, laat staan als zijn woede ze drijft. Als hij ze met de kracht van zijn armen uit zijn zware boog schiet en de mantra's van de wapens van de goden erover uitspreekt, kunnen ze zelfs de goden vellen. En Krishna, die over de drie werelden heerst, is zijn raadsman, zijn beschermer en zijn vriend. Dit is het grootste wonder: men zegt dat de grote god hem in zijn armen heeft gesloten. Wat Arjuna en Krishna lang geleden in Khandava deden om Agni te helpen, heeft de hele wereld gezien. Als Arjuna en Bhima woedend worden, en Krishna, uit het geslacht van de Satvata's, dan blijft er van mijn zonen niets over, met hun raadslieden en hun verwanten.'

Door een spion

'Muni,' zei Janamejaya, 'al die klachten van koning Dhritarashtra waren zinloos, nadat hij de dappere Pandava's zelf had verbannen. Hoe kon een koning zijn eigen zoon Duryodhana, met zijn kleine verstand, zijn gang laten gaan, terwijl die de grote strijders, de zonen van Pandu, tot woede dreef? En vertel me: wat aten de zonen van Pandu in het woud? Wat het woud hun gaf, of wat er op de akkers groeide?'

En Vaishampayana vertelde verder.

Ze aten wat het woud gaf, en het wild dat ze met zuivere pijlen schoten, maar het eerste deel boden ze de brahmanen aan, en pas daarna aten ze zelf. Want toen die helden met hun grote bogen in het woud woonden, volgden de brahmanen hen, brahmanen die het offervuur onderhielden en brahmanen die het niet onderhielden. Yudhishthira zorgde voor tienduizend snataka's, die hun leerjaren met het rituele bad hadden afgesloten en de weg naar de bevrijding kenden. Ruru-herten, zwarte antilopen en ander wild dat rein genoeg was voor het offer, schoot hij met zijn pijlen, en hij gaf het de brahmanen. Niemand bij hem zag bleek of was ziek, niemand was mager of zwak, bedroefd of bang. Yudhishthira, de koning van de dharma, zorgde voor zijn broers als voor zijn zonen, en voor zijn verwanten als voor broers. Draupadi gaf eerst haar mannen en de brahmanen te eten, als een moeder, en zelf at ze wat er overbleef. Elke dag trokken ze met hun bogen het woud in en joegen op wild: de koning naar het oosten, Bhima naar het zuiden, de tweeling naar het westen en het noorden. In het Kamyaka-woud, zonder Arjuna en met verlangen naar hem, reciteerden ze de Veda, zeiden ze hun mantra's op en brachten ze hun offers, en er gingen vijf jaar voorbij.

Dhritarashtra zuchtte diep en heet toen hij hoorde hoe ze leefden. 'Ik slaap niet meer, Sanjaya, en overdag vind ik geen ogenblik rust. Ik denk aan het kwade beleid van het dobbelspel, aan de moed van de Pandava's, aan hun standvastigheid, waar niemand tegen opgewassen is, en aan de bovenmenselijke liefde van die broers voor elkaar. Nakula en Sahadeva zijn zonen van goden. Niemand overwint hen in de strijd, hun hand is snel, en hun woede bedaart niet. Als die twee met Bhima en Arjuna aan het hoofd ten strijde trekken, met de moed van leeuwen, zo onweerstaanbaar als de Ashvins, de tweelinggoden, dan zie ik van mijn leger niets overblijven. Ze zullen Draupadi's leed niet ver-

geven. De Vrishni's met hun grote bogen en de sterke Panchala's, beschermd door Krishna, die zijn woord houdt, zullen met de zonen van Pritha het leger van mijn zonen verbranden. Als Balarama en Krishna de Vrishni's aanvoeren, kunnen zelfs bergen hun vaart niet weerstaan. En tussen hen zal Bhima rondgaan met zijn ijzeren knots, die helden doodt, en boven alles uit zal het geraas van de Gandiva klinken, als de bliksem. Geen koning houdt dat uit. Dan zal ik, die zo naar Duryodhana heb geluisterd, terugdenken aan de raad van mijn vrienden, die ik niet heb opgevolgd toen het nog kon.'

'Dit is uw grote misstap, koning, en u hebt hem laten gebeuren,' zei Sanjaya. 'U had uw zoon kunnen tegenhouden, en uit verblinding hebt u het niet gedaan. Toen Krishna hoorde dat de Pandava's in het spel verslagen waren, ging hij snel naar het Kamyaka-woud en bemoedigde hen. Ook de zonen van Drupada kwamen, met Dhrishtadyumna voorop, en Virata, de koning van de Matsya's, en Dhrishtaketu, de zoon van Shishupala, en de Kekaya's met hun grote wagens. Wat ze daar zeiden, toen ze de verslagen zonen van Pritha zagen, heb ik allemaal door een spion gehoord.'

De koning zei niets, en Sanjaya ging verder. 'De Pandava's vroegen Krishna om in de strijd de wagenmenner van Arjuna te zijn, en hij zei: "Goed." Toen Krishna hen zag, met de vellen van zwarte antilopen om, werd hij woedend, en hij zei tegen Yudhishthira: "Bij je rajasuya heb ik de welvaart gezien die de zonen van Pritha in Indraprastha hadden, een welvaart die andere koningen nooit bereiken. Alle vorsten van de aarde kwamen toen uit angst voor het vuur van jullie wapens naar je offer om je bij de maaltijd te bedienen: de Vanga's en de Anga's, de Chola's, de Dravida's en de Singhala's, de Yavana's, de Shaka's en de Cina's, en nog veel anderen. Die welvaart is wankel, ze is naar je vijanden overgelopen, maar ik haal haar terug, en ik neem hun het leven. Samen met Balarama, met Bhima, Arjuna en de tweeling, met Akrura, Gada en Samba, met Pradyumna en Ahuka, met de dappere Dhrishtadyumna en de zoon van Shishupala, dood ik in de strijd Duryodhana, op één dag, en Karna, Duhshasana, de zoon van Subala, en wie verder tegen ons vecht. Dan woon jij in Hastinapura met je broers, je neemt het koningsgeluk van de zoon van Dhritarashtra, en je regeert deze aarde."

Yudhishthira antwoordde hem in die vergadering van helden, terwijl ze allemaal luisterden: "Ik neem je woord aan als waar, Krishna. Je zult mijn vijanden doden, met al hun aanhang. Maar maak het waar na het dertiende

jaar, want ik heb midden tussen de koningen beloofd dat ik zo in het woud zou leven."

De raadsheren, met Dhrishtadyumna voorop, stemden in met de koning van de dharma, en met woorden die bij het moment pasten, kalmeerden ze Krishna. En tegen Draupadi zeiden ze, terwijl Krishna het hoorde: "Om jouw woede zal Duryodhana zijn leven verliezen, Draupadi. Dat beloven we je. Treur niet. Wie lachten toen ze je woedend zagen, van hen zullen de wilde dieren en de vogels lachend het vlees eten. Gieren en jakhalzen zullen hun bloed drinken, en de hoofden wegslepen van wie jou over de vloer van de zaal hebben gesleept. Je zult hun lichamen op de grond zien liggen, door vleeseters heen en weer gesleurd en verslonden. Wie je gekweld hebben en wie toekeken en niets deden, hun hoofden worden afgehouwen, en de aarde zal hun bloed drinken."

Dat en nog veel meer zeiden die helden. Het zijn mannen vol vuur, dapper, en ze dragen de littekens van de strijd. Na het dertiende jaar zullen ze komen, door Yudhishthira gekozen, met Krishna aan hun spits: Balarama en Krishna en Arjuna, Pradyumna en Samba, Satyaki en Bhima, de twee zonen van Madri, de prinsen van de Kekaya's en de prinsen van de Panchala's, met de koning van Matsya. Niemand die zijn leven lief heeft, trekt op tegen die onoverwinnelijke helden met hun aanhang en hun legers, als woedende leeuwen met hun manen overeind.'

Dhritarashtra zweeg lang. 'Bij het dobbelspel zei Vidura, mijn broer, tegen me: "Als u de Pandava's verslaat, koning, dan is dit het einde van de Kuru's, een verschrikkelijk einde, in een stroom van bloed." Ik denk dat Vidura gelijk krijgt, Sanjaya. Er komt oorlog, zodra de tijd van de Pandava's om is.'

. . .

HOOFDSTUK VIJF van *De wapens van de goden*, boek 4 van *De Mahabharata opnieuw verteld* door Jan de Vries. Dit hoofdstuk staat op mahabharata.nl/lezen/de-wapens-van-de-goden/door-een-spion/, met de verhalen, de personages en de plaatsen erbij. Het volgende hoofdstuk, *De gouden ganzen*, staat op mahabharata.nl/lezen/de-wapens-van-de-goden/de-gouden-ganzen/. Het hele boek is als PDF en EPUB te downloaden op mahabharata.nl/lezen/de-wapens-van-de-goden/. Nederlandse tekst © 2026 Jan de Vries; werkeditie, niet in de handel.